

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

166/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 7.7.2025 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτzaamάνη-Δρίλια, πρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόντες ο αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης και το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας με τον διακριτικό τίτλο «OPEN BEYOND», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.», αναφορικά με διατάξεις που αφορούν: α) τη μετάδοση των γεγονότων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης, β) την προστασία του ιδιωτικού βίου (αξία του ανθρώπου-μνήμη νεκρού) γ) την ευπρεπή εκφορά λόγου και δ) την ποιοτική στάθμη του προγράμματος στη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Open Τώρα», η οποία μεταδόθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2024 από τον ως άνω τηλεοπτικό σταθμό. Η υπόθεση εξετάζεται αφενός ύστερα από την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 5533/11.10.2024 καταγγελία πολίτη και αφετέρου ύστερα από πρωτοβουλία του ΕΣΡ για αυτεπάγγελτο έλεγχο της εκπομπής.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 290/14.10.2024, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στην ειδική επιστήμονα-νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 265/ΕΣ/12.2.2025 έκθεση καταγραφής των πραγματικών

περιστατικών της υπόθεσης. Στη συνέχεια η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 789/ΕΣ/19.5.2025 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον τηλεοπτικό σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Ιωάννης Νικολόπουλος. Ερωτηθείς από την Πρόεδρο ο δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 1.8.2025, ώρα 14:00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία του ΕΣΡ το με αριθμό πρωτοκόλλου 4145/31.7.2025 υπόμνημά του.

Την 9.9.2025 και ώρα 11:00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά, Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν ο αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, ο οποίος δεν συμμετείχε στη συνεδρίαση της 7.7.2025, αναγιγνώσκοντας την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 5533/11.10.2024 καταγγελία πολίτη, την με αριθμό πρωτοκόλλου 265/ΕΣ/12.2.2025 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος Αικατερίνη Κοντοπούλου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 789/ΕΣ/19.5.2025 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμων-νομικός Ρέα Λαμπροπούλου, το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 4145/31.7.2025 υπόμνημα του σταθμού, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζήτησης της 7.7.2025 και η δήλωση του αυτή καταχωρίσθηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω ειδική επιστήμων νομικός, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικώς και αποχώρησε. Η

Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».
2. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».
3. Κατά το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος: «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας».
4. Το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος ορίζει: «Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη».
5. Στο άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β' του Ν. 4173/2013 (που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995)¹ ορίζεται ότι: «Οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και να σέβονται ιδίως την αξία του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

¹ Το άρθρο 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995 ορίζει ότι οι εκπομπές όλων των τηλεοπτικών σταθμών διέπονται από τις αρχές και τους κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν για τις εκπομπές της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης Α.Ε. στο πλαίσιο του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος και της Οδηγίας 89/552/Ε.Ο.Κ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 3.10.1989 όπως αυτή έχει μεταφερθεί στην ελληνική έννομη τάξη.

6. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 εδ. γ' του Ν. 2328/1995: «Οι σταθμοί στους οποίους χορηγούνται οι άδειες υποχρεούνται να μεριμνούν για την ποιότητα του προγράμματος, την αντικειμενική ενημέρωση, τη διασφάλιση της πολυφωνίας, καθώς και την προαγωγή του πολιτισμού με τη μετάδοση εκπομπών λόγου και τέχνης».

Στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. β' του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική...ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται».

7. Το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3592/2007 για τη συγκέντρωση και αδειοδότηση επιχειρήσεων μέσων ενημέρωσης προβλέπει: «σκοπός των διατάξεων του παρόντος νόμου είναι η διασφάλιση της πολυφωνίας στην ενημέρωση και στην πληροφόρηση, η αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, η ποιοτική στάθμη των προγραμμάτων, καθώς και η διαφάνεια και ο υγιής ανταγωνισμός στο χώρο των μέσων ενημέρωσης...».

Το άρθρο 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007 ορίζει: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος».

8. Στο άρθρο 8 παρ. 1 της ΕΣΔΑ - όπως έχει μεταγλωττισθεί στη δημοτική επί τη βάσει του Π.Δ. 76/2022-προβλέπεται ότι «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του».

9. Ο Ν. 2462/1996 που κύρωσε το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα στον πρόλογο του αναφέρεται στην «αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας».

Στο άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 2462/1997 ορίζεται: «Κανείς δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρενοχλήσεις της ιδιωτικής του ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας ή της αλληλογραφίας του ούτε σε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψης του».

10. Το άρθρο 5 παρ. 1 εδ β του Π.Δ. 77/2003 ορίζει: «Τα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και αίσθημα ευθύνης, ώστε να μη δημιουργούν υπέρμετρη ελπίδα, σύγχυση ή πανικό στο κοινό».

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003: «Η ιδιωτική ζωή όλων, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων προσώπων και των προσώπων της επικαιρότητας, είναι σεβαστή και απαραβίαστη».

Κατά το άρθρο 9 παρ. 2 εδ. α' και β' του ως άνω Προεδρικού Διατάγματος: «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειας τους».

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 4 εδ. α' του Π.Δ. 77/2003: «Η τήρηση των γενικά παραδεκτών κανόνων που αφορούν στην ορθή, ευπρεπή και καλαίσθητη γλωσσική διατύπωση και εκφορά λόγου είναι απαραίτητη».

11. Με την Υπόδειξη 1/26.9.2011 το Ε.Σ.Ρ. υποδεικνύει στους δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς της χώρας όπως... μεριμνούν 1. τα δελτία ειδήσεων και οι ενημερωτικές εκπομπές να συντάσσονται με αίσθημα ευθύνης, αντικειμενικότητα και πολυμέρεια για την έγκυρη ενημέρωση του κοινού.

12. Η Υπόδειξη 2/25.10.2011(σημ. 1) του Ε.Σ.Ρ. υποδεικνύει στους δημόσιους και ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς όπως κατά τη μετάδοση των εκπομπών μεριμνούν για το σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου (που συμμετέχει, αναφέρεται ή παρακολουθεί την εκάστοτε εκπομπή), το σεβασμό του ιδιωτικού βίου...

13. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παραγ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ. ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Αξία ανθρώπου: Η αρχή της αξίας του ανθρώπου καθίσταται, μέσω της αναγνώρισης της ως συνταγματικής αρχής και της δικαιοκρατικής της νοσηματοδότησης, κανονιστική πηγή των δικαιωμάτων και ελευθεριών, υπό την έννοια ότι κάθε συνταγματικό δικαίωμα θεωρείται ότι αποτελεί ιδιαίτερη έκφανση και εκδήλωση της αξίας του

ανθρώπου². Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος δεν θεσπίζει ατομικό δικαίωμα ούτε αποτελεί απλή διακήρυξη, αλλά κανόνα δικαίου συνταγματικού επιπέδου. Η διάταξη αυτή αποτελεί θεμελιώδη συνταγματικό κανόνα αντικειμενικού χαρακτήρα και άμεσης ισχύος (Α.Π. 40/1998)³. Η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου είναι απαραβίαστη, δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό και σε καμία επιφύλαξη νόμου καθώς η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 δεν υπόκειται σε αναθεώρηση ούτε ανήκει σε εκείνες των οποίων η ισχύς μπορεί να ανασταλεί κατά το άρθρο 48 παρ. 1. Η αξία του ανθρώπου αποτελεί το άκρο όριο οποιουδήποτε περιορισμού ατομικού δικαιώματος που επιτρέπει εκάστοτε το Σύνταγμα είτε αυτός αναφέρεται στο περιεχόμενο είτε στους φορείς του δικαιώματος⁴. Για τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος σημειώνει ο Π. Παυλόπουλος *«πρόκειται για θεμελιώδη διάταξη του Συντάγματος η οποία θέτοντας τον άνθρωπο στο επίκεντρο του ρυθμιστικού του πεδίου καθιερώνει τον εν γένει ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα..., όταν το άρθρο 2 παρ. 1 καθιερώνει την επιταγή του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου επιβάλλει όχι μόνο την παθητική υπεράσπιση της αξίας του ανθρώπου αλλά a fortiori και τον ενεργό σεβασμό της στην πράξη, υπενθυμίζει την “πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας”, η υποχρέωση δε αυτή απευθύνεται στο κράτος αλλά και σε κάθε μέλος του κοινωνικού συνόλου...Η ως άνω διάταξη καθιερώνει έναν πραγματικό “δείκτη πορείας” για την πολιτεία για τον τρόπο που οφείλει να δρα στο πλαίσιο της έννομης τάξης...»*.⁵ *«Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν δεσμεύουν μόνο την κρατική εξουσία, δεσμεύουν και κάθε ιδιωτική, οικονομική ή κοινωνική εξουσία η οποία απειλεί, δυνάμει, την ελευθερία του ανθρώπου σε πολλές εκφάνσεις της»*.⁶

β) Ιδιωτικός βίος-μνήμη νεκρού: Ως προσβολές του ιδιωτικού βίου (ως ιδιαίτερης μορφής προσβολές της προσωπικότητας) θεωρούνται οι επεμβάσεις με τις οποίες παραβιάζονται τα όρια αυτού, όπως είναι η αποκάλυψη πτυχών της ιδιωτικής ζωής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σφαίρα του ιδιωτικού βίου είναι ο χώρος που

² Β. Τσεβρένης «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια», 2012, σελ. 40-41, Sakkoulas-online.gr

³ Γ. Κασιμάτης «Η απόφαση 40/1998 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου. Οι βάσεις εφαρμογής της αρχής σεβασμού και προστασίας της αξίας του ανθρώπου και της εγγύησης της ιδιοκτησίας», Νομικό Βήμα, τεύχος 5, τόμος 47, Μάιος 1999

⁴ Π. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο-Ατομικά δικαιώματα», 4^η έκδοση, 2012, σελ. 1123, βλ. σχετικά Τ. Ηλιοπούλου-Στράγγα «Γενική θεωρία θεμελιωδών δικαιωμάτων», 2018, σελ. 195-199, Sakkoulas-online.gr

⁵ Π. Παυλόπουλος «Η αξία του ανθρώπου ως θεμέλιο του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα του Συντάγματος. Οι θεσμικές επιπτώσεις στο πεδίο της βιοηθικής», ΕφημΔΔ 2/2019, σελ. 122-131, Sakkoulas-online.gr

⁶ Γ. Παπαδημητρίου «Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εποχή μας», Συνταγματικές Μελέτες, τ. 4, 2010, σελ. 13-23, Sakkoulas-online.gr

αυτοπροσδιορίζει κάθε άτομο, προκειμένου να ασκεί μέσα σε αυτόν τις προσωπικές και οικογενειακές του δραστηριότητες απερίσπαστο από παρεμβάσεις και παρενοχλήσεις τρίτων. Κατά την ΣτΕ 3545/2002 η ελευθερία της έκφρασης και ιδιαίτερα του πληροφορείν και πληροφορείσθαι δεν περιλαμβάνει και την ελευθερία διάδοσης πληροφοριών που ανάγονται στην απαραβίαστη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής(βλ. επίσης 7036/2002 ΠΠΡ ΑΘ). Ως εκ τούτου, ο ιδιωτικός βίος προσβάλλεται οσάκις με την προβολή έρχονται στη δημοσιότητα στοιχεία της ιδιωτικής ζωής του προσώπου (αποφάσεις που αφορούν στον ιδιωτικό βίο είναι ενδεικτικά οι: ΣτΕ 5380/2012, 5382/2012, 4625/2013, 2762/2012, 1337/2013, 2850/2013, 3297/2013, 2848/2013, 3308/2013, 3606/2014, 1258/2015, 3710/2015, 610/2018, 1227/2020).

Σχετικά με την προστασία της τιμής και της υπόληψης, το ΕΔΔΑ (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), στο πλαίσιο του άρθρου 8 της Σύμβασης, διαπίστωσε ότι το δικαίωμα προστασίας της υπόληψης κατά δυσφημιστικών δημοσιευμάτων αποτελεί μέρος της ιδιωτικής ζωής (White c. Suède, αρ. προσφ. 42435/02, § 19 και 30, 19.9.2006). Το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να περιλαμβάνει και τη δίψα του κοινού για πληροφορίες σχετικές με την ιδιωτική ζωή των άλλων, ακόμα και αν αυτή αφορά δημόσια και προβεβλημένα πρόσωπα (Couderc και Hachette Filiracchi Associés κατά Γαλλίας της 10.11.2015, αρ. προσφ. 40454/07).

Παρόλο που με το θάνατο του προσώπου λήγει η προσωπικότητα και αποσβέννυνται τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτήν, παραμένει ο αναγκαίος σεβασμός στη μνήμη του κι η ύπαρξη ενός κύκλου προσώπων που τρέφουν αισθήματα αγάπης προς τον θανόντα.⁷ Κατά το άρθρο 57 εδ. β' του Α.Κ. ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι από διαθήκη έχουν δικαίωμα προστασίας της μνήμης του νεκρού. Τα πρόσωπα αυτά, όταν θίγεται η προσωπικότητά τους από διασυρμό της μνήμης νεκρού, μπορούν να ζητήσουν εξ ιδίου δικαίου την παρεχόμενη προστασία. Κατά την απόφαση 6822/2008 ΜΠΡ Αθ. *«προσβολή της μνήμης του νεκρού, ως συνέχεια της εν ζωή προσωπικότητας του ατόμου, μπορεί να συντελεστεί με κάθε τρόπο κατά τον οποίο είναι δυνατή προσβολή και επί ζώντος ατόμου, όπως με αντίστοιχη προσβολή της τιμής, της εικόνας, του απορρήτου και αναπαραστάσεως εν γένει της ζωής του αποθανόντος»*⁸. Σχετικό σκεπτικό φέρει και η απόφαση 1065/2016 Εφετείου Αθήνας που αφορά προσβολή μνήμης νεκρού στο διαδίκτυο. Αφετηρία αποτελεί η

⁷ Α. Γεωργιάδης «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου», εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ.160

⁸ Σχετική είναι και η ΑΠ 1293/2017

διαφύλαξη της καλής μνήμης του νεκρού και κριτήριο για τη διάγνωση της ύπαρξης ή όχι προσβολής η προσωπικότητα του νεκρού και ο τρόπος που ο ίδιος θα αντιδρούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με την ΣτΕ 346/2024 σκέψη 6: «Από τις προπαρατεθείσες νομοθετικές διατάξεις [ήτοι το άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος, άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 2328/1995, άρθρο 9 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003] ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, συνάγεται ότι η υποχρέωση των τηλεοπτικών σταθμών να σέβονται την προσωπικότητα, τιμή και αξιοπρέπεια των προσώπων η εικόνα των οποίων προβάλλεται ή στοιχεία των οποίων παρουσιάζονται στις εκπομπές τους, αφορά αδιακρίτως κάθε πρόσωπο ακόμα και εάν δεν βρίσκεται στη ζωή-βλ. ΣτΕ 1227/2020, 4391/2013-, καθόσον παύει μεν μετά το θάνατο η προσωπικότητα, διατηρείται ωστόσο η υποχρέωση αντιμετώπισης του θανόντος με αξιοπρέπεια και σεβασμού της μνήμης του».

γ) Μετάδοση γεγονότων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης: Οι κανόνες που διατυπώνονται στο άρθρο 5 του ΠΔ 77/2003, διέπουν κάθε μετάδοση ειδήσεως σχετικά με την πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της χώρας ή της διεθνούς κοινότητας, ανεξαρτήτως του χαρακτήρα της εκπομπής στο πλαίσιο της οποίας μεταδίδεται (ΣτΕ 970 και 971/2011). Στο ρυθμιστικό πεδίο της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 υπάγεται η υποχρέωση του τηλεοπτικού σταθμού προς παρουσίαση γεγονότων (ΣτΕ 678/2014) αλλά και εν γένει παρουσίαση θεμάτων της επικαιρότητας καθώς και τον συνυφασμένο με αυτή, κριτικό και εν γένει αξιολογικό σχολιασμό τους (ΣτΕ 1731/2017)

δ) Ποιοτική στάθμη προγράμματος: Οι αόριστες νομικές έννοιες έχουν αξιολογικό περιεχόμενο που χαρακτηρίζεται από έντονη διάπλαση, άπτεται συνήθως κοινωνικών στοιχείων και αξιών καθώς και ηθικών αρχών και δομών, ενδύονται όμως νομικό μανδύα και εντάσσονται στο θετό δίκαιο. Έτσι η κρίση για την υπαγωγή ή μη περιστατικών σε διάταξη εμπεριέχουσα αόριστη νομική έννοια είναι κρίση νομική, υπαγόμενη σε αναιρετικό έλεγχο. Λόγω της ανάγκης ερμηνείας των αόριστων νομικών εννοιών, το δίκαιο, de lege lata, χρήζει εξατομίκευσης και προσαρμογής σε κάθε εξεταζόμενη περίπτωση, σε κάθε χρονική περίοδο, σε κάθε επικράτεια όπου δύναται τυχόν να εφαρμοσθεί⁹. Στο ραδιοτηλεοπτικό τοπίο, η αόριστη έννοια της ποιότητας συνδέεται με την ιδιότητα που αντιστοιχεί σε ορισμένους κανόνες, οι οποίοι

⁹ Ευαγγελία Κούρτη «Αόριστες νομικές έννοιες», Νομικό Βήμα, τόμος 70, τεύχος 7, Σεπτέμβριος 2022

συνάγονται από συστήματα αξιών (πρβλ. ΣτΕ 4417/2014, 4870/2014, 4815/2014, 335/2017, 503/2016, 535/2018, 610/2018). Η ποιοτική στάθμη των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών διασφαλίζεται όταν η θεματική, η διάρθρωση και ο τρόπος παρουσίασης των πληροφοριών, ειδήσεων, απόψεων, πνευματικών δημιουργημάτων και διαφημιστικών μηνυμάτων που περιέχονται σε αυτά συμπλέουν με τις αρχές της πλουραλιστικής, αντικειμενικής, έντιμης και ισότιμης ενημέρωσης και ψυχαγωγίας, υπό το πρίσμα του σεβασμού στην αξία του ανθρώπου, της προστασίας των ανηλίκων και της προστασίας των καταναλωτών. Η ποιοτική στάθμη μπορεί να εξειδικευθεί με βάση τα δεδομένα της κοινής πείρας και τους κανόνες της λογικής (ΣτΕ 4043/2012¹⁰). Το ΕΣΡ προβαίνει σε αξιολόγηση του περιεχομένου συγκεκριμένης εκπομπής και σε πραγματολογική εξειδίκευση της αόριστης αξιολογικής έννοιας «ποιοτική στάθμη» ή «ποιότητα τηλεοπτικού προγράμματος» (ΣτΕ 901/2015). Η διαπίστωση από το ΕΣΡ της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της έννοιας της ποιότητας ελέγχεται δικαστικώς (ενδεικτικά ΣτΕ 3487/2017, 3815/2014, 4532/2014, 335/2013, 1984/2013).

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης εταιρείας (προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως), προέκυψαν τα εξής:

Η δίωρη ενημερωτική εκπομπή «Open Τώρα» που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Open Beyond στις 10.10.2024 ώρα 14.00' με παρουσιαστή τον Πέτρο Κουσουλό επικουρούμενο από τους συνεργάτες Θανάση Κατερινόπουλο και Θάνο Σωτήρη, έφερε σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και ασχολήθηκε με θέματα της τρέχουσας επικαιρότητας. Καλεσμένος της εκπομπής είναι ο ιατροδικαστής Α1 .

¹⁰ Η ΣτΕ 4043/2012(σημ. 7) αναφέρει ότι «το περιεχόμενο της νομικής έννοιας «ποιοτική στάθμη» είναι δυνατόν να εξειδικευθεί με βάση τα δεδομένα της κοινής πείρας και τους κανόνες της λογικής, η δε κρίση του ΕΣΡ που κατά το Σύνταγμα είναι αρμόδιο για τη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων για την εφαρμογή της διατάξεως και την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων υπόκειται στον έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή. Δεν είναι νομικώς πλημμελής απόφαση του ΕΣΡ για την επιβολή κυρώσεως σε ραδιοτηλεοπτικό σταθμό για μόνο το λόγο ότι σε αυτήν, μαζί με την επίκληση στο προοίμιο της, των διατάξεων του νόμου και του κανονισμού δεοντολογίας, διατυπώνεται η κρίση ότι συγκεκριμένη εκπομπή, εν όψει του περιεχομένου της, είναι εκτός των ορίων της ποιότητας που αξιώνεται από το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος».

Στην έναρξη της εκπομπής ο παρουσιαστής αναφέρεται στο επίκαιρο θέμα του αιφνίδιου θανάτου του νεαρού ποδοσφαιριστή Τζορτζ Μπάλντοκ ο οποίος είχε αποβιώσει την προηγούμενη ημέρα. Ενδεικτικά αναφέρει: «...Ο 31χρονος ποδοσφαιριστής του Παναθηναϊκού αλλά κυρίως της Εθνικής Ελλάδος- μία πολύ δυσάρεστη είδηση- έχουμε πάρα πολύ πλούσιο ρεπορτάζ όσον αφορά αυτή την υπόθεση... Ένας άνθρωπος ο οποίος ουσιαστικά βρέθηκε νεκρός και αβοήθητος στην πισίνα του σπιτιού του στη Γλυφάδα. Επί τρεις τέσσερις τουλάχιστον ώρες κείτονταν νεκρός, ο ιδιοκτήτης ήταν εκείνος ο οποίος τον εντόπισε γιατί τύγχανε τη χθεσινή ημέρα να είχε γενέθλια η κόρη του. Η σύζυγός του και η κόρη του λοιπόν ήταν στο εξωτερικό, ο Μπάλντοκ για πολλές ώρες δεν επικοινωνήσε και είναι κάτι το οποίο ξάφνιασε τη σύζυγό του όπως καταλαβαίνετε, για ποιο λόγο δεν πήρε τηλέφωνο να ευχηθεί για τα γενέθλια της μικρής κορούλας. Ανησύχησε, τηλεφώνησε τον ιδιοκτήτη, ο οποίος πήγε και τον βρήκε νεκρό μέσα στην πισίνα του σπιτιού του στη Γλυφάδα. Θα δούμε λοιπόν το τι έχει καταγράψει η έρευνα της εκπομπής γιατί χθες από την πρώτη στιγμή ο Νίκος Νικολετάκης βρέθηκε στο σημείο της τραγωδίας...».

Ο παρουσιαστής, με αφορμή το ως άνω περιστατικό, κάνει μνεία σε μηνύματα που δέχτηκε ο ίδιος (μάλλον στο διαδίκτυο) λέγοντας: «...Και νομίζω ότι σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να υπάρχει και ένα μήνυμα και αναφέρομαι σε όλους εσάς οι οποίοι από χθες έχετε ξεκινήσει και επιδίδεστε σε έναν οχετό, χρησιμοποιείτε εκφράσεις και ένα υβρεολόγιο το οποίο πραγματικά νομίζω ότι σας κατατάσσει στην κατηγορία των υπανθρώπων εξαιτίας του γεγονότος ότι επιλέξαμε να καλύψουμε ως οφείλαμε δημοσιογραφικά αυτό το γεγονός. Εσείς λοιπόν οι αρχικανίβαλοι κάνετε λόγο για κανιβαλισμό...».

Στις λεζάντες αναγράφεται: «Νεκρός στην πισίνα του σπιτιού του βρέθηκε ο 31χρονος διεθνής ποδοσφαιριστής Τζορτζ Μπάλντοκ. Τι αναφέρει η ιατροδικαστής που ανέλαβε την υπόθεση στο “Open Τώρα!”», «Αποκλειστικά το εσωτερικό της πολυτελούς μεζονέτας που διέμενε με την οικογένεια του» (προβάλλονται πλάνα από καθιστικό χώρο κατοικίας που οδηγεί μέσω διαχωριστικής τζαμαρίας στο χώρο της πισίνας).

Στις 14.07' ο παρουσιαστής μεταδίδει πληροφορίες για τον αποβιώσαντα ποδοσφαιριστή εκφράζοντας την άποψη ότι πρόκειται για τραγωδία: «... ο Τζορτζ Μπάλντοκ, ο διεθνής ποδοσφαιριστής, ένας ποδοσφαιριστής ο οποίος ήτανε υπόδειγμα, όλοι έχουν να πουν τα καλύτερα και σε ό,τι αφορά το ποδοσφαιρικό του ταλέντο και την αξία του αλλά και κυρίως για το γεγονός ότι ήταν ένας ακέραιος χαρακτήρας, ένας οικογενειάρχης. Βρέθηκε λοιπόν νεκρός στο σπίτι στο οποίο κατοικούσε, νοίκιαζε από

τον Ιούνιο στη Γλυφάδα. Είναι μια είδηση συγκλονιστική υπό την έννοια ότι μιλάμε για ένα νέο άνθρωπο μόλις τριάντα ενός ετών και καταλαβαίνετε ότι σε αυτές τις περιπτώσεις δεν χωράνε ούτε οπαδικά γυαλιά, ούτε οπαδικά αισθήματα».

Συνεχίζει αναφερόμενος σε μηνύματα (μάλλον στο διαδίκτυο) που δέχτηκε ο ίδιος αλλά και παίκτες αντίπαλων ομάδων: «Και αναφέρομαι σε όλους εσάς οι οποίοι μας το παίξετε τώρα ανθρωπιστές και είστε οι ίδιοι κάφροι, οι οποίοι βγαίνετε στα γήπεδα και βρίζετε και χυδαιολογείτε εναντίον των παικτών των αντιπάλων. Τους εύχεστε κακές αρρώστιες, τους εύχεστε “ψόφους” όπως κάνατε και σε μένα τον ίδιο επειδή βρεθήκαμε από την πρώτη στιγμή και καλύψαμε το ρεπορτάζ. Θα σας πω κάτι: αυτά τα έχω συναντήσει πολλές φορές στη ζωή μου, τα έχω ζήσει και στα ελληνικά δικαστήρια, θυμάστε τι είχε γίνει στην υπόθεση της Πάτρας, τα ίδια μου εύχονταν κάποιοι κύριοι οι οποίοι είναι συγγενείς της κατηγορουμένης. Δεν πτοούμαι. Αλλά να ξέρετε και αναρωτιέμαι πραγματικά τι ακριβώς νιώθετε και πώς μπορείτε να κοιμάστε ήσυχοι τα βράδια, όταν μιλάτε για παιδιά, όταν μου εύχεστε να νεκροφιλήσω τα παιδιά μου, όταν μου εύχεστε ανίατες ασθένειες, γιατί; Γιατί κάναμε το ρεπορτάζ και μεταδίδουμε τις ειδήσεις. Βγάλετε τα γυαλιά, βγάλετε τις οπαδικές φανέλες, ξέρω ότι οι περισσότεροι από σας ενδεχομένως να είστε και μίσθαρνα όργανα γιατί ανήκετε σε οπαδικούς στρατούς και εξυπηρετείτε συγκεκριμένα συμφέροντα, αλλά να ξέρετε κάτι: ότι δεν κάμπτομαι και δεν θα καμφθώ και πραγματικά σας λυπάμαι».

Ακολουθεί ρεπορτάζ σχετικά με το θάνατο του ποδοσφαιριστή (προβάλλονται φωτογραφίες του ποδοσφαιριστή από συμμετοχή του σε ποδοσφαιρικούς αγώνες και πλάνα από τον εξωτερικό χώρο της κατοικίας όπου βρίσκονται συγκεντρωμένοι περίοικοι και συναθλητές του αποβιώσαντος). Ο ρεπόρτερ της εκπομπής που βρίσκεται έξω από την κατοικία που μίσθωνε ο Μπάλντοκ στη Γλυφάδα, αναφέρεται στο θρήνο που επικρατεί στο χώρο του ελληνικού ποδοσφαίρου και στις προσπάθειες των αρχών να εξακριβώσουν τα ακριβή αίτια του θανάτου του και επισημαίνει: «... ο θάνατος του επιβεβαιώθηκε αμέσως από τους διασώστες του ΕΚΑΒ οι οποίοι δεν μπόρεσαν να κάνουν κάτι για να επαναφέρουν τον άνθρωπο στη ζωή. Είχε ήδη αφαιρεθεί η σορός από την πισίνα από την Αστυνομία η οποία προηγήθηκε εδώ και είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε ότι η σορός δεν φέρει τραύματα ώστε να μπορεί να υπάρξει κάποια υποψία για εγκληματική ενέργεια και ότι ο Τζορτζ Μπάλντοκ πριν τον θάνατό του φορούσε μαγιό γεγονός που σημαίνει ότι πιθανότατα είχε κατέβει για να κάνει μπάνιο και, όπως πληροφορούμαστε από τη γειτονιά, λίγες ώρες πριν το τραγικό συμβάν είχε κάνει κανονικά την προπόνησή του».

Στις 14.11' ο παρουσιαστής συνοψίζει τα βασικά σημεία του ρεπορτάζ αναφερόμενος σε πληροφορίες από την ιατροδικαστική υπηρεσία, σε μαρτυρίες των περιοίκων και του ιδιοκτήτη της κατοικίας, συμπληρώνει δε πως θα προβληθούν αποκλειστικά πλάνα του σπιτιού στο οποίο διέμενε ο ποδοσφαιριστής: *«...Να δούμε λοιπόν πώς ακριβώς είναι ο χώρος. Πού βρίσκεται η κουζίνα, το υπνοδωμάτιο και πώς συνδέεται το σαλόνι με την πισίνα. Είναι αποκλειστικές εικόνες τις οποίες έχουμε εξασφαλίσει μέσα από το σπίτι το οποίο νοίκιαζε και διέμενε ο διεθνής ποδοσφαιριστής. Να δούμε λοιπόν πώς ακριβώς είναι ο χώρος. Που βρίσκεται η κουζίνα, το υπνοδωμάτιο και πώς συνδέεται το σαλόνι με την πισίνα. Είναι αποκλειστικές εικόνες τις οποίες έχουμε εξασφαλίσει. Πάμε όμως θα ξετυλίξουμε το κουβάρι του ρεπορτάζ»*. Κατά τη διάρκειά του προβάλλονται για πρώτη φορά, συνοδεία δραματικής μουσικής, πλάνα από εσωτερικό χώρο της μεζονέτας όπου διακρίνεται το καθιστικό το οποίο χωρίζεται από τον χώρο της πισίνας μέσω τζαμαρίας. Σε σπικάζ αναφέρονται τα πρώτα συμπεράσματα της αστυνομικής έρευνας: *«Βάσει των πρώτων στοιχείων καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο 31χρονος αθλητής πρέπει να έμεινε αβοήθητος μέσα στο νερό για περισσότερες από 5 ώρες πριν τον ανασύρουν. Στο μεταξύ έξω από το σπίτι του συγκεντρώθηκαν από την πρώτη στιγμή της είδησης του θανάτου του στελέχη της ΠΑΕ Παναθηναϊκός και συμπαίκτες του οι οποίοι αδυνατούσαν να πιστέψουν πως ο φίλος και συναθλητής τους χάθηκε με αυτόν τον άδικο τρόπο»*.

Ο ρεπόρτερ πληροφορεί πως η αστυνομία, για να μην εμποδίζεται η έρευνα της, είχε αποκλείσει το δρόμο έξω από την κατοικία στην οποία διέμενε ο ποδοσφαιριστής και δεν επέτρεπε στους δημοσιογράφους να κυκλοφορούν ελεύθερα. Ο παρουσιαστής κατανοεί τη στάση της αστυνομίας και συμπληρώνει: *«... Εγκαλούμαστε γιατί κάναμε τη δουλειά μας και γιατί- λέει- παρουσιάσαμε κάποιες φωτογραφίες οι οποίες θα μας εξηγήσεις τι είναι. Και ότι προσβάλαμε- λέει- τους ανθρώπους οι οποίοι ήταν παρόντες. Τον κακό σας τον καιρό, κουτορνίθια! Τον κακό σας τον καιρό! Θα μου κουνήσετε εμένα το δάχτυλο!...»*.

Στις 14.17' στην εκπομπή γίνεται αναφορά στους ποδοσφαιριστές και στα στελέχη της ΠΑΕ Παναθηναϊκός που έχουν συγκεντρωθεί περίλυποι έξω από την κατοικία του εκλιπόντος ποδοσφαιριστή, στην εξαιρετική ποιότητα του διευθυντή της ΠΑΕ κ. Β1 , στο σοκ που έχει προκληθεί στην ομάδα του Παναθηναϊκού λόγω του αδόκητου χαμού του Μπάλντοκ, τονίζεται ότι δεν χωρούν οπαδικές αντιπαραθέσεις σε ένα τέτοιο περιστατικό. Ο παρουσιαστής εκφράζει την απορία του: *«Φοράν όμως ορισμένοι πράσινα ή κόκκινα ή κίτρινα ή μαύρα γυαλιά και σου λένε γιατί-λέει- δείχνεις αυτές τις*

σκηνές. Δηλαδή ποιο είναι το χρέος του δημοσιογράφου, βρε Θανάση Κατερινόπουλε, ή Νίκο Νικολετάκη; Δεν είναι να μεταδώσουμε την είδηση; Προσβάλλαμε εμείς την τιμή του Β1 ή του Μπάλντοκ, τον οποίο σεβόμαστε και φυσικά είμαστε συντετριμμένοι με αυτό το οποίο έχει συμβεί επειδή πήγαμε και ήμασταν παρόντες δηλαδή; Δεν θα έπρεπε να δείξουμε ότι είναι εκεί ο Β1 ; Το φάουλ που είναι λοιπόν; Που έγκειται το θέμα;».

Ο ρεπόρτερ επισημαίνει πως του ζητήθηκε να μην καταγράψει με την κάμερα την παρουσία της νεκροφόρας όταν αυτή ήρθε να παραλάβει τη σορό του ποδοσφαιριστή. Εκείνος το δέχθηκε και δεν πήρε σχετικό πλάνο. Ο παρουσιαστής αναφέρει: «Γιατί σεβόμαστε, είναι το προφανές, σεβόμαστε κάνουμε τη δουλειά μας, αλλά σεβόμαστε και τον ανθρώπινο πόνο. Ούτε τον καπηλευόμαστε ούτε κανιβαλίζουμε σε αντίθεση με τους κανίβαλους του Twitter και όλο αυτό το στρατό ο οποίος έχει συσσωρευτεί τα τελευταία εικοσιτετράωρα και εύχεται να πεθάνω εγώ και τα παιδιά μου και η οικογένειά μου και με απειλούν ότι δε θα βγω ζωντανός και τα λοιπά και τα λοιπά. Αλλά ξέρετε πού σας γράφω; Στα παλαιότερα των υποδημάτων μου σας γράφω, γιατί ξέρω ποιοι πραγματικά είστε και δεν αξίζει καν να σας αφιερώσω ούτε ένα δευτερόλεπτο».

Στις 14.21' η αθλητική συντάκτρια της εκπομπής μεταδίδει πληροφορίες για την αθλητική πορεία του εκλιπόντος ποδοσφαιριστή, προβάλλεται δε στην οθόνη η ανακοίνωση της ΠΑΕ Παναθηναϊκός σχετικά με το θάνατο του.

Στις 14.26' στις λεζάντες αναγράφεται: «Νεκρός στην πισίνα του σπιτιού του βρέθηκε ο 31χρονος διεθνής ποδοσφαιριστής Τζορτζ Μπάλντοκ. Τι αναφέρει η ιατροδικαστής που ανέλαβε την υπόθεση. Στο "Open Τώρα!"», «Αποκλειστικά το εσωτερικό της πολυτελούς μεζονέτας που διέμενε με την οικογένεια του» (προβάλλονται πλάνα από καθιστικό χώρο κατοικίας που οδηγεί μέσω διαχωριστικής τζαμαρίας στο χώρο της πισίνας).

Στις 14.36' ο παρουσιαστής μιλά για αποκλειστικές εικόνες από την κατοικία του εκλιπόντος που θα παρουσιάσει η εκπομπή: «Έχουμε αποκλειστικές εικόνες τις οποίες θα παρουσιάσουμε. Θέλω λοιπόν να αρχίσουμε να βλέπουμε σιγά-σιγά όλοι μαζί αυτές τις εικόνες, αυτό το βίντεο το οποίο έχουμε εξασφαλίσει να το βλέπουνε και οι τηλεθεατές σας παρακαλώ πάρα πολύ. Ήταν μία μονοκατοικία, αυτή είναι το εσωτερικό της μονοκατοικίας έτσι όπως το βλέπετε εδώ πέρα. Λοιπόν είναι η κρεβατοκάμαρα, να δούμε λίγο πώς είναι χωροταξικά για να καταλάβουμε το τι ακριβώς έχει συμβεί. Βλέπουμε λοιπόν τώρα εδώ τώρα την κρεβατοκάμαρα του σπιτιού- πάμε παρακάτω να το τρέξουμε λίγο- εδώ πέρα είναι άλλος χώρος. Λοιπόν εδώ πέρα θέλω να σταθούμε λίγο... Αυτή είναι λοιπόν η πισίνα στην οποία βρέθηκε νεκρός ο διεθνής ποδοσφαιριστής. Βλέπετε ότι

απέξω υπάρχει μία επένδυση με ξύλο, υπάρχουν κάποια τραπεζάκια και υπάρχει ένα τραπέζι μάλλον και κάποιες καρέκλες, αυτή όμως είναι η πισίνα. Αυτή η πισίνα -γιατί ακούστηκαν πάρα πολλά πράγματα- πρέπει να πούμε ότι σε αυτή την πισίνα μάλλον είχε πρόσβαση μόνο ο Μπάλντοκ, κανείς άλλος. Δεν[ήταν]δηλαδή μία κοινόχρηστη πισίνα». Αφού διευκρινίζεται πως η πισίνα ήταν ατομική και όχι κοινόχρηστη, ο παρουσιαστής συνεχίζει: «...Βλέπετε ότι υπάρχει το σαλόνι και υπάρχει αυτή η τζαμαρία η οποία είναι διαφανής και κάποιος μπορεί να εξέλθει πολύ εύκολα, να έχει πρόσβαση στην πισίνα προκειμένου να κάνει το μπάνιο. Και υπάρχουν οι πληροφορίες ότι ο Μπάλντοκ εκείνη την ημέρα στις έξι η ώρα βούτηξε στην πισίνα του σπιτιού». Στη διάρκεια μετάδοσης αυτών των πληροφοριών, προβάλλονται εικόνες από εσωτερικό χώρο κατοικίας και ιδίως χώρο καθιστικού, χώρο υπνοδωματίου και χώρο πισίνας όπου διακρίνονται καρέκλες και ένα τραπέζι.

Ακολουθούν πληροφορίες για το χρόνο θανάτου του εκλιπόντος ποδοσφαιριστή, για την απαγόρευση πρόσβασης στο χώρο της κατοικίας του εκ μέρους της αστυνομίας, για τη διαπίστωση ότι δεν βρέθηκαν ίχνη παραβίασης της κατοικίας, ενώ γίνεται συζήτηση για την εύρεση μίας κενής φιάλης με βότκα η οποία φέρεται να υπήρχε σε ένα τραπέζι του καθιστικού μαζί με πλαστικά ποτήρια μιας χρήσης. Ο παρουσιαστής και οι συνεργάτες, στηριζόμενοι σε δημοσιογραφικές πληροφορίες, περιγράφουν την κατοικία του εκλιπόντος ως ένα σπίτι τυπικού νέου άνδρα εργένη, δηλαδή δεν ήταν συγυρισμένο, νοικοκυρεμένο, αλλά ούτε ακατάστατο, ότι υπήρχαν πολλά πλαστικά ποτήρια πάνω στους πάγκους, στην κουζίνα, χρησιμοποιούσε ποτήρια μιας χρήσης προφανώς για να μην πλένει ... βρήκανε σε ένα τραπεζάκι ένα μπουκάλι από βότκα, υπήρχαν και 2-3 πλαστικά ποτήρια δίπλα του, δηλώνουν δε πως δεν γνωρίζουν αν ο θάνατος του ποδοσφαιριστή σχετίζεται με κατανάλωση αλκοόλ καθώς αυτό θα φανεί από τις τοξικολογικές εξετάσεις.

Ο παρουσιαστής, παρουσιάζει και πάλι πλάνα από τον εσωτερικό χώρο της κατοικίας, και διευκρινίζει: «Να δούμε λίγο το εσωτερικό του σπιτιού. Αυτό είναι το εσωτερικό του σπιτιού, βλέπετε το σαλόνι πως ενώνεται με την κουζίνα...αυτή είναι η πισίνα, βλέπουμε, έχουμε ένα αποκλειστικό βίντεο από τη πισίνα, είναι το σπίτι ξέρετε πριν το ενοικιάσει ο Μπάλντοκ, αλλά έχουμε εξασφαλίσει τα πλάνα πριν ενοικιαστεί το σπίτι, τον Ιούνιο ενοικιάστηκε αυτό το σπίτι αλλά βλέπετε πώς ακριβώς είναι η πισίνα. Μιλάμε για μία πισίνα η οποία δεν είναι ιδιαίτερα βαθιά...».

Στις 14.43' ο παρουσιαστής και οι συνεργάτες προσπαθούν να επεξεργαστούν διάφορες πιθανές αιτίες θανάτου του ποδοσφαιριστή με τη βοήθεια του ιατροδικαστή

A1 . Σύμφωνα με τις πληροφορίες της εκπομπής, φαίνεται να αποκλείεται η εγκληματική ενέργεια, αναμένεται δε να διευκρινιστούν τα αίτια μετά τη νεκροτομή και τις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις (τοξικολογικές και ιστολογικές). Ο ιατροδικαστής αναφέρεται στη συνήθη αιτία θανάτου που οφείλεται σε καρδιολογικά προβλήματα και σε ασθένειες που δεν διαγιγνώσκονται με τις κλασικές κλινικές εξετάσεις.

Στις 14.47' ο παρουσιαστής διαβάζει την ανακοίνωση της οικογένειας του Μπάλντοκ η οποία αναρτάται και στην οθόνη: *«Να δούμε το μήνυμα το οποίο θέλει να περάσει: “Μπορούμε”, λέει, “να επιβεβαιώσουμε ότι ο Τζορτζ δυστυχώς πέθανε. Ως οικογένεια είμαστε σοκαρισμένοι από αυτήν την τρομερή απώλεια, παρακαλούμε τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να σέβονται την ιδιωτικότητά μας αυτή τη στιγμή”. Αυτή είναι η ανακοίνωση της οικογένειας του Τζορτζ Μπάλντοκ, ενός ανθρώπου ο οποίος κοσμούσε τα γήπεδα, τιμούσε το ευρωπαϊκό αλλά και το ελληνικό ποδόσφαιρο και κυρίως την Εθνική Ελλάδος».*

Οι φωτογραφίες από το εσωτερικό της μεζονέτας και την πισίνα προβλήθηκαν με συνολική διάρκεια 5 λεπτών. Το video με την κάμερα να κινείται από την πόρτα που οδηγεί στην πισίνα και να σαρώνει πανοραμικά τη βεράντα με την πισίνα προβλήθηκε σε επαναλαμβανόμενη αναπαραγωγή για οκτώ (8) φορές για ένα 1 λεπτό και 13 δευτερόλεπτα.

Οι φωτογραφίες από το εσωτερικό της μεζονέτας και την πισίνα προβλήθηκαν με συνολική διάρκεια 5 λεπτών. Το video με την κάμερα να κινείται από την πόρτα που οδηγεί στην πισίνα και να σαρώνει πανοραμικά τη βεράντα με την πισίνα προβλήθηκε σε επαναλαμβανόμενη αναπαραγωγή για οκτώ (8) φορές για 1 λεπτό και 13 δευτερόλεπτα.

Στις 14.49' η εκπομπή αλλάζει θέμα.

Από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών σε συνδυασμό με τη νομική βάση και τη νομολογία προκύπτουν τα ακόλουθα:

i) *Ιδιωτικός βίος - μνήμη νεκρού - ποιοτική στάθμη του προγράμματος:* Στη διάρκεια της εκπομπής «Open Τώρα» της 10.10.2024 που προβλήθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Open Beyond, ο παρουσιαστής και οι συνεργάτες της εκπομπής, στα πλαίσια της ενημέρωσης της κοινής γνώμης και από δικαιολογημένο δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, μεταδίδουν πληροφορίες για τον αιφνίδιο θάνατο

γνωστού ποδοσφαιριστή (που μπορεί να θεωρηθεί δημόσιο πρόσωπο¹¹) εκφράζοντας τη θλίψη τους. Στη διάρκεια μετάδοσης των σχετικών πληροφοριών, οι συντελεστές μιλούν για δυσάρεστη είδηση, για τραγωδία, για θρήνο που επικρατεί στο ελληνικό ποδόσφαιρο, για αδόκητο θάνατο, εκφράζουν δε την άποψη τους για τον εκλιπόντα με θετικό τρόπο («ο Τζορτζ Μπάλντοκ, ο διεθνής ποδοσφαιριστής, ένας ποδοσφαιριστής ο οποίος ήτανε υπόδειγμα, όλοι έχουν να πουν τα καλύτερα και σε ό,τι αφορά το ποδοσφαιρικό του ταλέντο και την αξία του αλλά και κυρίως για το γεγονός ότι ήταν ένας ακέραιος χαρακτήρας, ένας οικογενειάρχης..., άδικου χαμού του ταλαντούχου ποδοσφαιριστή..., του Τζορτζ Μπάλντοκ ο οποίος κοσμούσε τα γήπεδα, τιμούσε το ευρωπαϊκό αλλά και το ελληνικό ποδόσφαιρο...»). Επομένως η μετάδοση των πληροφοριών που αφορούσαν το πρόσωπο του θανόντος ποδοσφαιριστή έγινε με σεβασμό στη μνήμη του, ενώ ο παρουσιαστής και οι λοιποί συντελεστές της εκπομπής δεν εκφράστηκαν με απρεπή, χυδαίο και μη κόσμιο τρόπο κατά την παρουσίαση και τον σχολιασμό του θέματος, ούτε μετέδωσαν ανακριβείς πληροφορίες, στοιχεία που θα συνιστούσαν υποβαθμισμένη ποιότητα προγράμματος.

ii) *Μετάδοση γεγονότων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης:* Κατά την παρουσίαση του επίμαχου ζητήματος από την ελεγχόμενη εκπομπή ο παρουσιαστής αναφέρθηκε επανειλημμένα σε πληροφορίες για το ακίνητο στο οποίο διέμενε ο θανών (πολυτελής μεζονέτα, μονοκατοικία, ατομική πισίνα, ξύλινες εξωτερικές επενδύσεις) περιγράφοντας χαρακτηριστικά του με λεπτομέρειες και αποκλειστικές εικόνες από όλους τους εσωτερικούς χώρους του σπιτιού, χωρίς η μετάδοση των πληροφοριών αυτών να εξυπηρετεί το δικαιολογημένο συμφέρον ενημέρωσης του κοινού για τη συγκεκριμένη είδηση, το οποίο δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά.

Η επικοινωνία των χαρακτηριστικών και της εσωτερικής διαρρύθμισης της κατοικίας δεν συνέβαλε στο δημόσιο διάλογο του κοινού και άρα η παρουσίαση όλων των ανωτέρω λεπτομερών πληροφοριών που αναφέρονται στο πραγματικό μέρος της παρούσας δεν ήταν αναγκαία για τη μετάδοση της είδησης καθ' εαυτή (που ήταν ο

¹¹ Η απόφαση του Τρ. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών 16280/1995 έχει κρίνει ότι «...σε μια δημοκρατική κοινωνία, το άτομο που καθίσταται δημόσιο πρόσωπο, με την έννοια ότι γίνεται γνωστό σε ευρύτερο κύκλο του κοινού(πολιτικοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, αθλητές) υπόκειται εκ των πραγμάτων στο δημοσιογραφικό έλεγχο τον οποίο, και αν είναι οξύς ή δηκτικός, εφόσον δεν θίγεται η τιμή και η υπόληψη του, οφείλει να ανέχεται. Και τούτο λόγω του δικαιολογημένου επαγγελματικού ενδιαφέροντος των δημοσιογράφων, που ασκούν δημόσια αποστολή, για τη δημοσίευση ή μετάδοση ειδήσεων (γεγονότων)και σχολίων σχετικών με τις πράξεις και τη συμπεριφορά προσώπων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την κοινή γνώμη. Γι' αυτό μπορούν να δημοσιεύουν ή να μεταδίδουν ειδήσεις για τη σχετική πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού, με δριμεία κριτική ή δυσμενείς, ακόμα και σκωπτικούς ή ειρωνικούς χαρακτηρισμούς για τα πρόσωπα αυτά, χωρίς αυτό να συνιστά μη σύννομη προσβολή της προσωπικότητάς τους...».

αιφνίδιος θάνατος του νέου ποδοσφαιριστή και όχι το σπίτι στο οποίο διέμενε) ούτε και συναρτάτο καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο με το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού επί δημοσίου ενδιαφέροντος ζητήματος αλλά έγινε για εντυπωσιασμό και αύξηση της τηλεθέασης. Ως εκ τούτου υπήρξε υπέρβαση του αναγκαίου μέτρου για την απόδοση της είδησης και την εξασφάλιση της αντικειμενικής ενημέρωσης του κοινού.

Επί πλέον η κατ' επανάληψη (2 φορές) προβολή βίντεο του εσωτερικού του σπιτιού του θανόντος, ήταν άκομψη και αδόκιμη, χωρίς να δικαιολογείται χάριν ενημέρωσης του κοινού, χωρίς να εξασφαλίζει τον απαιτούμενο σεβασμό ως προς την παρουσίαση ενός τόσο τραγικού γεγονότος και χωρίς να αποφεύγεται πρόκληση έντασης στην ήδη βεβαρυμένη συναισθηματική κατάσταση των οικείων του θανόντος, οι οποίοι είχαν απευθύνει επιστολή διαμαρτυρίας στον ΑΠΕ και στην ΕΣΗΕΑ καλώντας τους δημοσιογράφους να σεβαστούν τη συναισθηματική τους κατάσταση.

Από το περιεχόμενο της εκπομπής και τα ανωτέρω αναφερόμενα προκύπτει ότι ο παρουσιαστής της εκπομπής δεν επέδειξε την επιβαλλόμενη για τη συγκεκριμένη περίπτωση κοινωνική συμπεριφορά, δηλαδή τη διακριτικότητα που απαιτούσαν οι περιστάσεις και το πρόσφατο της επέλευσης του τραγικού θανάτου του ποδοσφαιριστή, ενώ ο τονισμός των χαρακτηριστικών της κατοικίας του σε σχέση με την είδηση (θάνατος του ποδοσφαιριστή) είχε ως αποτέλεσμα ο λόγος του παρουσιαστή να είναι απομακρυσμένος από την επιταγή της μετάδοσης γεγονότων και ειδήσεων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης. Ως εκ τούτου, υπήρξε έλλειψη προσήκοντος αισθήματος ευθύνης και δέουσας προσοχής κατά την παρουσίαση του επίκαιρου γεγονότος, η οποία έπρεπε να είχε πραγματοποιηθεί με διακριτικότητα και ευαισθησία και να είχαν τηρηθεί οι γενικά παραδεκτοί ηθικοί κανόνες στη συμπεριφορά.

iii) Ευπρεπής εκφορά λόγου και συμπεριφοράς: Στη διάρκεια της εκπομπής «Open Τώρα» της 10.10.2024, ο παρουσιαστής ακούγεται αγανακτισμένος σχετικά με σχόλια που αναγράφονται -μάλλον στο διαδίκτυο- εναντίον του και εναντίον της οικογένειάς του λόγω της ενασχόλησής του με το θέμα του θανάτου του Μπάλντοκ. Τα σχόλια αυτά, σύμφωνα με τον παρουσιαστή, περιέχουν υβριστικές εκφράσεις και χυδαιότητες. Απαντώντας στα ως άνω σχόλια, ο παρουσιαστής χρησιμοποιεί τις εκφράσεις «υπάνθρωποι», «αρχικανίβαλοι», «κάφροι», «τον κακό σας τον καιρό κουτορνίθια», «κανίβαλοι του Twitter», «σας γράφω στα παλαιότερα των υποδημάτων μου». Παρόλο που θα μπορούσε να θεωρηθεί δικαιολογημένη η αγανάκτηση του, δεν είναι επιτρεπτή η χρήση των ως άνω απρεπών εκφράσεων από παρουσιαστή μεσημβρινής ενημερωτικής εκπομπής που μεταδίδεται από σταθμό εθνικής εμβέλειας.

III. Υπαγωγή

A. Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλούμενη εταιρεία δεν παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας που αφορούν την υποβάθμιση της ποιοτικής στάθμης του προγράμματος και τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του ιδιωτικού βίου.

B. Η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλούμενη εταιρεία παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 εδ. β του ΠΔ 77/2003 περί υποχρέωσης μετάδοσης των γεγονότων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης και τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 4 εδ. α του ΠΔ 77/2003 που αφορά την ευπρεπή εκφορά λόγου. Επομένως, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλουμένη διοικητική κύρωση για την πρώτη παράβαση του προστίμου και για τη δεύτερη παράβαση της σύστασης.

B1. Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα της παραβάσεως, το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθεάσεως του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού (όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο ΕΣΡ στοιχεία) και την εθνική εμβέλεια του εν λόγω σταθμού, η Ολομέλεια κρίνει κατά πλειοψηφία, με ψήφους τέσσερεις (4) -μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και αυτή της Προέδρου-έναντι τεσσάρων (4), ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για την παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας περί υποχρέωσης μετάδοσης γεγονότων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης.

Κατά τη γνώμη όμως τεσσάρων (4) μελών και δη των Σωκράτη Τσιχλιά, Δημητρίου Σταυρόπουλου, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη και Ιωάννη Μιχελάκη, οι οποίοι μειοψήφησαν, έπρεπε να επιβληθεί πρόστιμο ύψους τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ γιατί ο συνολικός τρόπος παρουσίασης του θέματος και η κατ' επανάληψη αναφορά των χαρακτηριστικών και της εσωτερικής διαρρύθμισης της κατοικίας όπου διέμενε ο θανών συνιστούσε κατάφωρη παραβίαση των κανόνων της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και ουδόλως εξυπηρετούσε την ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για το γεγονός.

B2. Η Ολομέλεια κρίνει ομοφώνως ότι πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλούμενη εταιρεία η διοικητική κύρωση της συστάσεως για την παραβίαση των διατάξεων που αφορούν την υποχρέωση ευπρεπούς εκφοράς λόγου.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

A. Απαλλάσσει, ομοφώνως, την εγκαλουμένη εταιρεία από την τέλεση των παραβάσεων της μη εξασφάλισης της ποιοτικής στάθμης προγράμματος και της προστασίας του ιδιωτικού βίου, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

B. Δέχεται, ομοφώνως, ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τη διάταξη της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας περί υποχρέωσης μετάδοσης γεγονότων με προσοχή και αίσθημα ευθύνης και τη διάταξη που αφορά την ευπρεπή εκφορά λόγου, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.», ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «OPEN BEYOND»:

B1. Τη διοικητική κύρωση του προστίμου των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, κατά πλειοψηφία, για τη μετάδοση γεγονότων χωρίς προσοχή και αίσθημα ευθύνης και

B2. Τη διοικητική κύρωση της συστάσεως όπως τηρεί στο μέλλον τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας που αφορούν την ευπρεπή εκφορά λόγου.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστική κατά:

1. Της εταιρείας ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε., που εδρεύει στο Κορωπί Αττικής, στο 2ο χιλιόμετρο Λεωφ. Παιανίας - Μαρκοπούλου, με ΑΦΜ 094249653, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών.
2. Του DAVIDIAN (NTABINTIAN) ARTUR (ΑΡΤΟΥΡ) του , που κατοικεί στο , Δ/ση

....., με Αριθμό Διαβατηρίου και
ΑΦΜ, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 9^η Σεπτεμβρίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 22^α
Μαΐου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ